

Hvorfor spare på energien?
Hvad kan der spares ved de forskellige alternative typer lyskilder?
Hvornår udfases de forskellige typer glødelamper?

v/Poul Erik Pedersen, Elsparefonden

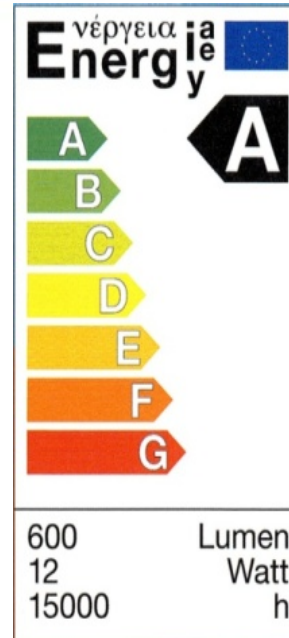
ELSPAREFONDEN

Indhold

- Formål med udfasning
- Hvilke lyskilder er omfattet?
- Hvornår sker det?
- Nye krav til sparepærer mm.
- Mærkning og information

EU's energimærkning af lyskilder

Småt eller stort ?

- Elforbrug til belysning i husholdningssektoren:
  - ca. 1300 GWh svarende til en elregning på ca. 2,5 mia. kr.
  - Besparelspotentiale
  - Her og nu: 1/3 - dvs. knap 1 mia. kr.
  - På lidt længere sigt: 2/3 - dvs. over 1,5 mia. kr.

Kæmpepotentiale

Formål med nye EU-krav

- Reducere elforbruget og dermed CO₂-udledningerne for en række elektriske produkter (Ecodesign direktiv)
- Reglerne forventes at reducere el-forbruget i EU med 39 TWh på belysningsområdet (svarer til ca. 1,2 gange Danmarks samlede elforbrug)
- Trinvis, men hurtig udfasning for at få en hurtig effekt

KOMMISSIONENS FORORDNING (EF) Nr. 244/2009

af 18. marts 2009

om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/32/EF for så vidt angår krav til miljøvenligt design af ikke-retningsbestemte lyskilder i boliger

(EØS-relevant tekst)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/32/EF af 6. juli 2005 om rammerne for fastlæggelse af krav til miljøvenligt design af energiforbrugende produkter og om ændring af Rådets direktiv 92/42/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/57/EF og 2000/55/EF⁽¹⁾, særlig artikel 15, stk. 1,

efter høring af konsultationsforummet for miljøvenligt design, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) I henhold til direktiv 2005/32/EF fastlægger Kommissionen krav til miljøvenligt design af energiforbrugende

(4) Obligatoriske krav til miljøvenligt design gælder for produkter, som bringes i omsætning på EF-markedet, uanset hvor de installeres eller anvendes, og derfor kan sådanne krav ikke kan gøres afhængige af produktets anvendelse (til f.eks. boligbelysning).

(5) Produkter, som er omfattet af denne forordning er hovedsageligt udformet til fuldstændig eller delvis belysning af et rum i boligen, idet de erstatter eller supplerer dagslys med kunstlys, så synsforholdene bedres i det pågældende rum. Speciallyskåder, der hovedsageligt er udformet til andre anvendelsesformål (f.eks. trafiksignaler, terrariumsbelysning eller husholdningsapparater), og som klart er angivet som sådanne i den ledsagende produktinformation, bør ikke underkastes kravene til miljøvenligt design i denne forordning.

(6) Ny teknologi, der fremkommer på markedet, f.eks. lysdioder, bør omfattes af denne forordning.

(7) Miljøaspekterne af de omfattede energiforbrugende produkter, der er udpeget som væsentlige i forbindelse

Hvornår

- Fase 1 1. september 2009
- Fase 2 1. september 2010
- Fase 3 1. september 2011
- Fase 4 1. september 2012
- Fase 5 1. september 2013
- Fase 6 1. september 2016

C

B

A

A

Tabel 1

Anvendelse	Maksimal faktisk effekt (P_{max}) for en given faktisk lysstrøm (Φ) (W)	
	Klare lyskilder	Ikke-klare lyskilder
Fase 1-5	$0,8 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$	$0,24\sqrt{\Phi}+0,0103\Phi$
Fase 6	$0,6 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$	$0,24\sqrt{\Phi}+0,0103\Phi$

Tabel 2

Undtagelser

Anvendelsesområde for undtagelsen	Maksimal faktisk effekt (W)
Klare lyskilder $60 \text{ lm} \leq \Phi \leq 950 \text{ lm}$ i fase 1	$P_{max} = 1,1 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$
Klare lyskilder $60 \text{ lm} \leq \Phi \leq 725 \text{ lm}$ i fase 2	$P_{max} = 1,1 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$
Klare lyskilder $60 \text{ lm} \leq \Phi \leq 450 \text{ lm}$ i fase 3	$P_{max} = 1,1 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$
Klare lyskilder med G9 eller R7s sokkel i fase 6	$P_{max} = 0,8 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$

E

C

Korrektionsfaktorerne i tabel 3 er i givet fald akkumulative og gælder også for produkter omløst af undtagelserne i tabel 2.

Tabel 3

Korrektionsfaktor

Anvendelsesområde for korrektionen	Maksimal faktisk effekt (W)
Glødetrådslampe, der kræver ekstern strømforsyning	$P_{max}/1,06$
Udladningslampe med sokkel GX53	$P_{max}/0,75$
Ikke-klar lyskilde med farvegengivelsesindeks ≥ 90 og $P \leq 0,5 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$	$P_{max}/0,85$
Udladningslampe med farvegengivelsesindeks ≥ 90 og $T_c \geq 5\ 000 \text{ K}$	$P_{max}/0,76$
Ikke-klar lyskilde med ekstra kolbe og $P \leq 0,5 * (0,88\sqrt{\Phi}+0,049\Phi)$	$P_{max}/0,95$
LED-lyskilde, der kræver ekstern strømforsyning	$P_{max}/1,1$

2. KRAV TIL LYSKILDERS BRUGSEGENSKABER

Kravene til lyskilders brugsegenskaber er anført i tabel 4 for kompaktlysstoflamper og i tabel 5 for andre lyskilder end kompaktlysstoflamper og LED-lamper.

ELSPAREFONDEN

Udfasning – hvornår? Konkret lyskilde

<http://belysningsberegner.ens.dk/>

Uddybende tekst til rapport som kan undlades

Fabrikant:

Model:

Typebetegnelse:

Valgfri tekst:

Formular

Type:

Sokkeltype:

Klarhed: Klar Ikke-klar (mat)

Lysstrøm (faktisk værdi): lumen

Effekt (faktisk værdi): watt

Ekstern strømforsyning:

Farvegengivelsesindeks (Ra):

Korreleret farvetemperatur (Tc): kelvin

Ekstra kolbe:

Resultat

Følgende er beregnet ved anvendelse af [tabel 1, 2, 3 og delvist 4 i forordning 244/2009](#)

Akkumuleret korrektionsfaktor:

Lyskilden opfylder kravene i følgende faser:

Fase	Ikrafttrædelse	Maksimal tilladt effekt		Godkendt
1	1. september 2009	58.3	watt	☒
2	1. september 2010	58.3	watt	☒
3	1. september 2011	42.4	watt	☒
4	1. september 2012	42.4	watt	☒
5	1. september 2013	42.4	watt	☒
6	1. september 2016	31.8	watt	☒

Udskriv

Hvilke lyskilder er omfattet

- Alle ikke-retningsbestemte lyskilder til boligen
  - glødelamper, halogenglødelamper, sparepærer
  - Energikrav til LED
  - Glødelamper med S14, S15, S19 er undtaget fra krav til effektivitet i fase 1-4 - men ikke i fase 5 og 6 (linestra)

Lyskilder med lysstrøm mellem 60 lumen og 12000 lumen

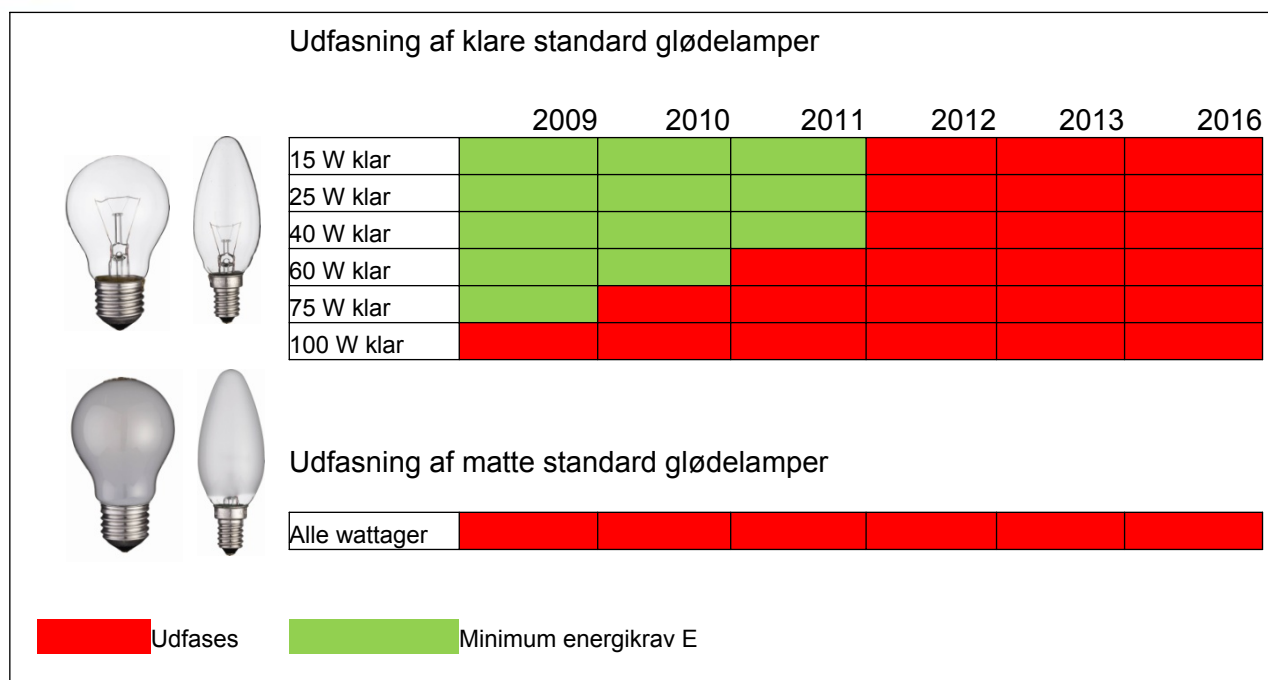

Hvilke lyskilder er **ikke** omfattet

- Farvede lyskilder
- Retningsbestemte (spots)
- Special-lyskilder, UV-lamper, ovn, symaskine ..
- Under 60 lumen og over 12000 lumen
- Lysrør, kompaktlysrør og højtryksdamplamper
– egne krav i EU forordning 245/2009
- Glødelamper med E14, E27, B22, B15, $\leq 60V$ i fase 1-5

Udfasning af glødepærer

Udfasning af halogenpærer

Minimumskrav til energiklasse af klare halogentyper

Udvalgte eksempler

	2009	2010	2011	2012	2013	2016
60 - 450 lm	E	E	E	C	C	B*
450 - 725 lm	E	E	C	C	C	B*
725 - 950 lm	E	C	C	C	C	B*
Over 950 lm	C	C	C	C	C	B*

Udvalgte eksempler

Udfasning af matte halogener

Alle wattager	A/*	A/*	A/*	A/*	A/*	A/*

E

Energikrav

C

Energikrav

*

G9/R7s=Energikrav C i 2016

A/*

Matte halogen glødelamper udfases, hvis de ikke er A.

* Korrektionsfaktorer for matte med ekstra kolbe og Ra >90.

ELSPAREFONDEN

Nye krav til sparepærer

- Fra fase 1 indføres en minimumsoverlevelsesfaktor (LSF) på 0,5 ved 6000 timers drift. Den hæves til 0,7 i fase 5.
- Overlevelsesfaktoren er et mål for andelen af det samlede antal lyskilder, som stadig fungerer efter en nærmere bestemt tænd-og-sluk cyklus.
- En overlevelsesfaktor på 0,5 betyder, at mindst halvdelen af lyskilderne er funktionsdygtige ved 6000 timers drift.

- Derudover stilles fra fase 1 krav til antal tænd-sluk cyklus'er inden svigt samt til tændingstid, opvarmningstid og til farvegengivelsesindeks.
- Herudover stilles krav til UVA, UVB og UVC stråling og effektfaktor
- Kravene strammes i fase 5

- Kravene fremgår af EU-forordning 244, tabel 4

Nye krav til sparepærer

Tabel 4

Krav til brugsegenskaber for kompaktlysflamper

Brugsegenskaber	Fase 1	Fase 5
Lyskildeoverlevelsesfaktor ved 6 000 timer	≥ 0,50	≥ 0,70
Vedligeholdelsesfaktor for lyskilde-lysstrom	Ved 2 000 timer: ≥ 85 % (≥ 80 % for lyskilder med ekstra kolbe)	Ved 2 000 timer: ≥ 88 % (≥ 83 % for lyskilder med ekstra kolbe) Ved 6 000 timer: ≥ 70 %
Antal tænd-sluk-cykler inden svigt	≥ halvdelen af lyskildelevetiden udtrykt i timer ≥ 10 000 hvis lyskildens tændtid er > 0,3 s	≥ lyskildelevetiden udtrykt i timer ≥ 30 000 hvis lyskildens tændtid er > 0,3 s
Tændtid	< 2,0 s	< 1,5 s hvis P < 10 W < 1,0 s hvis P ≥ 10 W
Opvarmningstid til 60 % Φ	< 60 s eller < 120 s for lyskilder indeholdende kviksølv i form af amalgam	< 40 s eller < 100 s for lyskilder indeholdende kviksølv i form af amalgam
For tidligt funktionssvigt	≤ 2,0 % ved 200 timer	≤ 2,0 % ved 400 timer
UVA + UVB-stråling	≤ 2,0 mW/klm	≤ 2,0 mW/klm
UVC-stråling	≤ 0,01 mW/klm	≤ 0,01 mW/klm
Effektfaktor	≥ 0,50 hvis P < 25 W ≥ 0,90 hvis P > 25 W	≥ 0,55 hvis P < 25 W ≥ 0,90 hvis P > 25 W
Farvegengivelse (Ra)	≥ 80	≥ 80

Nye krav til øvrige lyskilder (ikke LED og sparepærer)

- Faktisk levetid - min. 1000 timer i fase 1-4 - min. 2000 timer fra fase 5
- Lysudsendelse > 85% ved 75% af faktisk levetid
- Antal tænd-og sluk > 4 gange lyskildens levetid i timer
- Tændtid < 0,2 s
- Opvarmningstid til 60% lysudsendelse $\leq$ 1,0 s
- Tidlig funktionssvigt $\leq$ 5% ved 100 timer ; 200 timer i fase 5
- Effektfaktor $\geq$ 0,95

Mærkning og information / - sammenligninger og lysstrømme (hvis – så)

Mærkning			
Glødepære	Kompaktrør/sparepære	Halogen	LED og andre
Effekt/W	Lysstrøm/lm	Lysstrøm/lm	Lysstrøm/lm
15	125	119	136
25	229	217	249
40	432	410	470
60	741	702	806
75	970	920	1055
100	1398	1326	1521
150	2253	2137	2452
200	3172	3009	3452

Fra glødepære til A-pære

Elsparefonden anbefaler:

	Glødepære		Sparepære
	25 watt		7-9 watt
	40 watt		11 watt
	60 watt		15 watt
	75 watt		20 watt
	100 watt		23 watt

På sparepæreemballagen angiver producenten ofte en wattstørrelse, som giver lidt mindre lys end den glødepære, der sammenlignes med. For at opnå den samme mængde lys bør du gå lidt op i wattstørrelse, når du vælger sparepære.

Tabellen viser Elsparefondens anbefalinger til, hvilke sparepærer, der passende kan erstatte glødepærer.

Fra 1. september 2010 omfatter informationskravet:

- Nominel effekt
- Nominel levetid
- Antal tænd-sluk cyklusser inden for tidlig funktionssvigt
- Farvetemperatur i Kelvin
- Opvarmningstid til 60 % af fuld lysstrøm er nået
- Advarsel hvis lyskilden IKKE kan dæmpes eller kun med særlige lysdæmpere
- Angivelse hvis lyskilden er beregnet til brug under specielle betingelser (eks ved lav temperatur)
- Lyskildens dimensioner i mm. (længde og diameter)
- Sammenlignelig watt-størrelse med glødelamper ud fra fastlagt tabel
- Mængden af kviksølv i mg, hvis lyskilden indeholder kviksølv
- Websted med oplysninger om bortskaffelse, hvis den går i stykker
- Desuden gælder at ord som energisparelampe og tilsvarende kun må anvendes, hvis lyskilden opfylder kravene
-
- Oplysninger, som fra 1. september 2010 skal være tilgængelige på websteder med fri adgang:
  - Ovennævnte oplysninger samt:
  - Faktisk effekt (nøjagtighed på 0,1W)
  - Faktisk lysstrøm
  - Faktisk lyskildelevetid
  - Effektfaktor
  - Vedligeholdelsesfaktor for lyskildestrøm ved slutningen af nominel levetid
  - Tændingstid
  - Farvegengivelsesindeks (Ra-værdi)
  - Anbefalinger om bortskaffelse, når lyskilden er udtjent (kun kviksølvholdige lyskilder)

Yderligere information

EU-Forordninger:

- 244/2009 af 18. marts (udfasning af glødepærer mv.)
- 245/2009 af 18. marts (lysrør, kompaktrør og højtryksdamplamper)
- ”Nye krav til boligens lyskilder”, www.ens.dk
- Leverandørerne
- www.elsparefonden.dk
- www.centerforlys.dk

